

Nieuw Nederlands TLPST

Lesbrief 9 – juni 2014

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Babylonische spraakverwarring

Ieder jaar gebeuren er in Nederland ongelukken op het werk doordat mensen elkaar niet begrijpen. Vijf tot tien procent van die ongelukken heeft te maken met een gebrekkige kennis van het Nederlands.

> [Lees verder](#)

Sms'en is goed voor je taal

Ken je Marcel Fernandes? Dat is een 16-jarige jongen uit Brazilië die het wereldrecord sms'en gebroken heeft. Zijn geheim: hij heeft geen computer meer en daarom móét hij wel heel veel sms'en. Is dat wel goed voor zijn kennis van grammatica en spelling? Ja hoor, zo blijkt uit een studie.

> [Lees verder](#)

Grappige Duitse woorden

Duits lijkt wel wat op het Nederlands, maar is toch steeds net een beetje anders. Misschien klinken Duitse woorden daarom soms zo grappig. *Ampelmann* voor het mannetje in het stoplicht, bijvoorbeeld, of *Eisenbahnausbesserungswerk* voor 'spoorwerkplaats'. Wat voor grappige Duitse woorden ken jij?

> [Lees verder](#)

Taal op muziek

Wanneer je praat, zeg je niet iedere lettergreep op precies dezelfde toonhoogte. Je stem gaat telkens omhoog en omlaag. Doordat die toonhoogte op en neer gaat, kun je op een muziekinstrument naspelen hoe iemand praat, zoals hier gebeurt in een interview met de Nederlandse voetbalcoach Louis van Gaal.

> [Lees verder](#)

Babylonische spraakverwarring

Ieder jaar gebeuren er in Nederland ongelukken op het werk doordat mensen elkaar niet begrijpen. Vijf tot tien procent van die ongelukken heeft te maken met een gebrekkige kennis van het Nederlands.

Er zijn bedrijven waar niet iedereen Nederlands spreekt. Daardoor kan het voorkomen dat collega's elkaar niet begrijpen, of dat sommige medewerkers de veiligheidsinstructies niet snappen. Daarom is het misschien een goed idee om die instructies in de moedertaal van de medewerkers te zetten, meent de [Stichting van de Arbeid](#).

Als mensen elkaar niet begrijpen omdat ze verschillende talen spreken, kun je dat een *babylonische spraakverwarring* noemen. Deze uitdrukking komt uit het Bijbelse verhaal over de stad Babel (die ook wel Babylon werd genoemd). Daar was men begonnen een toren te bouwen die tot in de hemel moest reiken. God wilde dat niet en liet de bouwers allemaal andere talen spreken, zodat ze elkaar niet meer begrepen. Van bouwen kwam toen niet veel meer terecht.

Ook tussen mensen die Nederlands spreken, loopt het weleens fout. Als je bijvoorbeeld naar België gaat, wordt de kans groter dat je met een *babylonische spraakverwarring* te maken krijgt.

Vragen

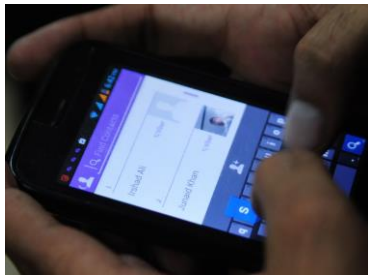
- 1 Ken je zelf voorbeelden van een babylonische spraakverwarring?
- 2 De Vlaamse taal lijkt erg op het Nederlands. Toch zullen er woorden zijn die Nederlanders niet zo goed snappen. Hieronder staat een aantal Vlaamse woorden. Wat is de Nederlandse betekenis?
 - a. *Wentelwiek*
 - b. *Microgolf-oven*
 - c. *Uitstalraam*
- 3 In 2004 werd er in België een verkiezing gehouden waarin werd gezocht naar het mooiste Vlaamse woord. Het woord *goesting* heeft gewonnen.
 - a. Wat betekent *goesting*?
 - b. Ga op zoek naar de top 3 van de uiteindelijke uitslag. Welke woorden staan er op 2 en 3?
- 4 Geef een voorbeeld van een veiligheidsinstructie.
- 5 Wat vind je ervan dat op werkplekken de veiligheidsinstructies in de taal van de werknemers geschreven moeten worden? Leg je antwoord uit met duidelijke argumenten.

[> Terug naar de voorpagina](#)

Sms'en is goed voor je taal

Ken je Marcel Fernandes? Dat is een 16-jarige jongen uit Brazilië die het wereldrecord sms'en gebroken heeft. Zijn geheim: hij heeft geen computer meer en daarom móét hij wel heel veel sms'en. Is dat wel goed voor zijn kennis van grammatica en spelling? Ja hoor, zo blijkt uit een studie.

Niemand kan zo snel berichtjes typen als *Marcel Fernandes*. Toch sms'en of whatsappen we bijna allemaal met elkaar. En is dat dan niet slecht voor ons taalgebruik? Nee, want uit een *onderzoek* van de Universiteit Antwerpen onder jongeren tussen 13 en 20 jaar blijkt dat ze niet slechter worden in taal als ze veel chatten, sms'en of whatsappen. Integendeel, want ze maken maar weinig spel- en tikfouten. Bovendien gaan jongeren creatief om met taal, bijvoorbeeld door Engelse woorden een Nederlandse schrijfwijze te geven.

Vragen

- 1 Welke creatieve schrijfwijzen of afkortingen gebruik jij in een sms of whatsapp-bericht?
- 2 Gebruik je in je berichtje emoticons? Zo ja, welke emoticons gebruik je vaak?
- 3 Zijn emoticons belangrijk voor je tijdens het sms'en of whatsappen? Leg je antwoord uit.
- 4 Het kan weleens gebeuren dat mensen elkaar verkeerd begrijpen door te sms'en of te whatsappen in plaats van een 'echt' gesprek te voeren. Heb je dit weleens meegemaakt? Leg de situatie uit.
- 5 Werk in duo's. Schrijf elk op een papiertje een lang whatsappje van minstens 100 woorden. Gebruik zo veel mogelijk afkortingen en geef Engelse woorden zo veel mogelijk een Nederlandse schrijfwijze. Kan de ander je bericht ontcijferen?

[> Terug naar de voorpagina](#)

Grappige Duitse woorden

Duits lijkt wel wat op het Nederlands, maar is toch steeds net een beetje anders. Misschien klinken Duitse woorden daarom soms zo grappig. *Ampelmann* voor het mannetje in het stoplicht, bijvoorbeeld, of *Eisenbahnausbesserungswerk* voor ‘spoorwerkplaats’. Wat voor grappige Duitse woorden ken jij?

Het Nederlands, het Engels, het Fries, het Zweeds, het Deens en nog een paar talen lijken allemaal op elkaar. Dat komt doordat ze ontstaan zijn uit dezelfde taal, het Germaans. Deze taal werd tweeduizend jaar geleden gesproken door de Germanen, een volk dat zich sindsdien over een groot deel van Noord- en West-Europa heeft verspreid. Doordat de Germanen zich verspreidden, groeiden de talen die ze spraken zo ver uit elkaar, dat ze onderling niet meer makkelijk verstaanbaar waren.

Maar de sprekers van deze ‘Germaanse’ talen kunnen wel veel woorden van elkaar herkennen, en dat geeft een grappig effect. Chinese woorden klinken voor ons Nederlanders niet zo grappig, omdat we er niets in herkennen.

Ieder jaar zoeken Nederlandse twitteraars weer de ‘grappigste’ Duitse woorden en delen die met elkaar. Hier <http://www.duitslandweb.nl/actueel/uitgelicht/2014/4/woorden-op-de-dag-van-de-duitse-taal-2014.html> staat de oogst van dit jaar.

Op internet staat ook een overzicht met stukjes van het beroemde sprookje *De kleine prins* in allerlei Germaanse talen: <http://www3.germanistik.uni-halle.de/prinz/sprachfamilien/germanisch.htm>. De namen van de talen zijn in het Duits – maar dat vind je misschien juist wel grappig!

Vragen

1 Tussen de grappigste Duitse woorden staat het woord *hautnah*, dat ‘dichtbij’ betekent. *Haut* betekent ‘huid’, *nah* betekent ‘dicht’. Letterlijk betekent het dus ‘dicht op de huid’.

Leg zelf drie andere woorden uit de lijst op deze manier uit.

2 Welk woord uit de lijst vind je het grappigst? Leg je antwoord uit.

3 Het woord *computer* hebben we ‘geleend’ van het Engels en het woord *überhaupt* komt uit Duitsland. Kun jij nog andere Nederlandse woorden bedenken die uit een Germaanse taal komen? Schrijf er minstens tien op.

4 Luister naar [dit liedje](#). Het is een liedje uit de film *Frozen*, gezongen in 25 talen. Er staat bij in welke taal er wordt gezongen. Welke talen zijn Germaans, denk je? Leg uit waarom je dat denkt.

5 Controleer je antwoord op [deze website](#).

6 Verdeel jullie klas in zes groepjes. Elk groepje krijgt een Germaanse taal aangewezen van de docent. Zoek met de hele klas een Nederlandstalig liedje uit. Verdeel het liedje ook in zes delen, elk groepje krijgt een deel van het liedje. Vertaal jullie deel naar jullie Germaanse taal. Ga daarna goed oefenen op de uitspraak. Vertalen en jullie uitspraak controleren kan op translate.google.nl.

7 Zing het liedje met de hele klas. Ieder groepje zingt hun eigen deel in hun Germaanse taal. Je kunt het ook opnemen, zodat jullie het daarna zelf ook nog terug kunnen zien.

[> Terug naar de voorpagina](#)

Taal op muziek

Wanneer je praat, zeg je niet iedere lettergreep op precies dezelfde toonhoogte. Je stem gaat telkens omhoog en omlaag. Doordat die toonhoogte op en neer gaat, kun je op een muziekinstrument naspelen hoe iemand praat, zoals hier gebeurt met een interview met de Nederlandse voetbalcoach Louis van Gaal.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZcKT4wbl1fw>

Meestal let je er niet zo op, maar zoals mensen praten, dat is natuurlijk ook muziek. Wanneer iemand er met instrumenten bij gaat spelen, valt dat je ineens op. De muzikant Tom America werkt daar vaak mee. Luister maar eens naar deze video, waarin jongeren op muziek praten over vrijheid.

https://www.youtube.com/watch?v=YCp_I0mp3Ss

Toen de Amerikaanse president Obama zes jaar geleden mededeed aan de presidentsverkiezingen, viel hij op door zijn mooie toespraken. De rapper will.i.am maakte van een van die toespraken toen een video waaraan allerlei bekende artiesten meededen: *Yes, we can*. Deze video werd een grote hit op YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=SsV2O4fCgjk>

Vragen

- 1 Kijk de drie filmpjes uit de tekst. Bij welk filmpje versterkt de muziek niet de boodschap? Leg je antwoord uit.
- 2 Welk filmpje versterkt de boodschap het best? Leg je mening uit.
- 3 Lukt het jullie klas ook om met alleen praten muziek te maken? Schrijf op het bord zeven zinnen. Alles mag, ze hoeven niet bij elkaar te passen. Verdeel de klas over de zinnen. Je hoeft de klas niet gelijk te verdelen, dus zin 1 heeft bijvoorbeeld maar één leerling, terwijl er bij zin 2 wel acht leerlingen staan. Nu gaat één leerling voor het bord staan. Als hij een zin aanwijst, moet iedereen die bij deze zin hoort, tegelijk, de zin oplezen. Wijs een paar zinnen achter elkaar aan; je kunt zinnen herhalen of meerdere zinnen tegelijk aanwijzen.
Klinkt het al een beetje als muziek?
- 4 Doe opdracht 3 nog een keer, maar nu met instrumentale muziek eronder. Bijvoorbeeld een liedje uit [dit filmpje](#). Wat vind je er nu van?
Maak het liedje eventueel mooier door de zinnen te veranderen of de volgorde van het zeggen al vooraf op het bord te schrijven.
- 5 Het laatste filmpje uit de tekst hielp Obama bij zijn campagne. Zo gebruiken politici wel vaker muziek bij hun campagnes. Bijvoorbeeld de politieke partij de SP, die het refrein van [dit liedje](#) gebruikte, verwijzend naar hun lijsttrekker [Emile Roemer](#). Waarom kozen ze voor dit liedje?

> [Terug naar de voorpagina](#)

Babylonische spraakverwarring

- 1 Eigen antwoord.
 - 2
 - a *Helikopter*
 - b *Magnetron*
 - c *Etalage*
 - 3
 - a *Goesting* betekent *zin of trek*.
 - b
 1. *Goesting*
 2. *Geroezemoes*
 3. *Reutemeteut*
 - 4 In fabrieken staan veiligheidsinstructies bij de machines om ongelukken te voorkomen. Bij bouwbedrijven zijn er ook veiligheidsinstructies voordat je begint met werken: je moet een helm op en speciale schoenen aan.
 - 5 Eigen antwoord.
-

Sms'en is goed voor je taal

1 t/m 5 Eigen antwoorden.

Grappige Duitse woorden

- 1 en 2 Eigen antwoorden.
 - 3 Eigen antwoord, bijvoorbeeld: langlaufen, knäckebröd en gadget.
 - 4 t/m 7 Eigen antwoorden.
-

Taal op muziek

- 1 Bij het eerste filmpje van Louis van Gaal, omdat hij boos is, maar het filmpje maakt zijn boosheid juist grappig.
 - 2 t/m 4 Eigen antwoorden.
 - 5 Omdat het refrein 'Rumor has it' klinkt als 'Roemer has it', oftewel Roemer (de lijstrekker) heeft het.
-